

RP 24/2017 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om europeiskt småmålsförfarande, lagen om europeiskt betalningsföreläggande och 2 § i lagen om domstolsavgifter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om europeiskt småmålsförfarande och lagen om europeiskt betalningsföreläggande ändras så att de ändringar som gjorts i Europaparlamentets och rådets förordningar när det gäller förfarandena i fråga beaktas i lagarna.

I propositionen föreslås att det i lagen om europeiskt småmålsförfarande och i lagen om europeiskt betalningsföreläggande tas in en bestämmelse om förnyad prövning av en dom i undantagsfall. Ansökan om förnyad prövning av en dom som meddelats i småmålsförfarandet ska behandlas vid den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen. Ansökan om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande ska behandlas vid Helsingfors tingsrätt.

Lagen om europeiskt betalningsföreläggande ändras så att behandlingen av ett ärende som anhängiggjorts enligt förfarandet för betalningsföreläggande kan om ansökan bestrids fortsätta inte bara enligt rättegångsförfarandet för tvistemål enligt rättegångsbalken utan också enligt det europeiska småmålsförfarandet.

I lagen om domstolsavgifter föreslås en precisering av bestämmelsen om de rättegångskostnader som tas ut vid förfaranden enligt förordningarna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 14 juli 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING OCH NULÄGE.....	3
2 DE VIKTIGASTE ÄNDRINGARNA I FÖRORDNINGARNA	3
2.1 Småmålsförordningen.....	3
2.2 Betalningsföreläggandeförordningen.....	7
2.3 Ändringsförordningens tillämplighet.....	8
3 DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	9
DETALJMOTIVERING	10
1 LAGFÖRSLAG	10
1.1 Lagen om europeiskt småmålsförfarande	10
1.2 Lagen om europeiskt betalningsföreläggande.....	11
1.3 Lagen om domstolsavgifter.....	12
2 IKRAFTTRÄDANDE	13
LAGFÖRSLAG	14
1. Lag om ändring av lagen om europeiskt småmålsförfarande.....	14
2. Lag om ändring av lagen om europeiskt betalningsföreläggande	15
3. Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolsavgifter	16
BILAGA	17
PARALLELLEXTER	17
2. Lag om ändring av lagen om europeiskt betalningsföreläggande	17
3. Lag om ändring av 2 § i lagen om domstolsavgifter	19

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning och nuläge

Europaparlamentet och rådet antog den 16 december 2015 förordning (EU) 2015/2421 om ändring av förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande och förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande (nedan *ändringsförordningen*). Ändringsförordningen tillämpas från och med den 14 juli 2017, med undantag för artikel 1.16 om information som ska tillhandahållas, genom vilken ändras artikel 25 i förordning (EY) nr 861/2007 och som tillämpas från och med den 14 januari 2017.

Genom ändringsförordningen ändras Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande (nedan *småmålsförordningen*) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om införandet av ett europeiskt betalningsföreläggande (nedan *betalningsföreläggandeförordningen*).

Småmålsförordningen har tillämpats i Europeiska unionen med undantag för Danmark från och med den 1 januari 2009. Genom förordningen har det skapats ett alternativt förfarande för gränsöverskridande fall där fordrans värde inte överstiger 2 000 euro. Genom ändringsförordningen har förordningens tillämpningsområde utvidgats till fordringar vilkas värde inte överstiger 5 000 euro. Även betalningsföreläggandeförordningen har tillämpats i Europeiska unionen med undantag för Danmark från och med den 1 januari 2009. Endast små ändringar har företagits i förordningen. I en situation där svaranden har bestridit betalningsföreläggandet kan behandlingen av ärendet i fortsättningen i stället för i enlighet med ett lämpligt nationellt civilrättsligt förfarande alternativt fortsätta i enlighet med småmålsförfarandet förutsatt att ärendet hör till förordningens tillämpningsområde. Genom ändringarna försöker man främja användningen av småmålsförordningen i medlemsstaterna.

Betalningsföreläggandeförordningen och småmålsförordningen är inte uttömmande, utan tillämpningen av förordningarna förutsätter kompletterande nationell reglering. Förordningarna kompletteras av lagen om europeiskt småmålsförfarande (753/2008) samt lagen om europeiskt betalningsföreläggande (754/2008).

För att ändringsförordningen ska bli tillämplig förutsätts att den kompletterande nationella lagstiftningen ändras på vissa punkter.

2 De viktigaste ändringarna i förordningarna

2.1 Småmålsförordningen

Småmålsförordningens tillämpningsområde har utvidgats så att den övre gränsen på värdet på fordringar som behandlas enligt förfarandet har höjts från 2 000 euro till 5 000 euro.

Artikel 4.4 i förordningen har ändrats så att i punkten konstateras uttryckligen att domstolen ska underrätta käranden om att ansökan avvisas och om huruvida beslutet att avvisa ansökan kan överklagas. Ändringen inverkar inte på tillämpningen av förordningen i Finland.

Småmålsförfarandet ska enligt artikel 5.1 i huvudsak vara skriftligt. I vissa situationer ska domstolen dock hålla en muntlig förhandling. Enligt förordningens nuvarande ordalydelse ska domstolen hålla en muntlig förhandling, om den anser att detta är nödvändigt eller om en part begär det. Denna skyldighet har begränsats genom ändringsförordningen. Enligt den nya arti-

kel 5.1 a ska domstolen hålla en muntlig förhandling endast om den anser att det inte är möjligt att meddela dom på grundval av de skriftliga bevisen, eller om domstolen beslutar att hålla muntlig förhandling för att en part begär det. Domstolen får avslå en sådan begäran, om den anser att en muntlig förhandling med hänsyn till omständigheterna i fallet inte är nödvändig för en rättvis handläggning av målet.

I artikel 8 i småmålsförordningen bestäms om muntlig förhandling. Tidigare konstaterades i artikeln att det är möjligt att använda teknik för distanskommunikation vid muntlig förhandling. Man har emellertid velat främja användningen av teknik för distanskommunikationen. Därför har artikeln formulerats om helt och hållet. Enligt den ändrade artikeln är utgångspunkten att muntlig förhandling ska hållas med hjälp av lämplig teknik för distanskommunikation, såvida det inte på grund av särskilda omständigheter i fallet vore olämpligt att använda sådan teknik med tanke på en rättvis handläggning av målet. Syftet med regleringen är att personer ska kunna höras utan att det krävs att de reser till domstolen. Även när domstolen har kallat en part att vara fysiskt närvarande vid domstolen, får parten själv begära att bli hörd med hjälp av teknik för distanskommunikation.

En part som kallas att delta i en muntlig förhandling med hjälp av teknik för distanskommunikation får ändå begära att vara fysiskt närvarande vid den förhandlingen. Genom de standardiserade ansökningsformulärens A och C ska parterna underrättas om att täckning av en parts kostnader som uppkommit som en följd av denna parts begäran att få vara fysiskt närvarande vid den muntliga förhandlingen är avhängig av villkoren för rättegångskostnader i artikel 16. Enligt bestämmelsen ska den förlorande parten bära kostnaderna för förfarandet. Domstolen får dock inte tilldöma den vinnande parten ersättning för sådana kostnader som är onödiga eller orimligt höga i förhållande till yrkandet. Genom ändringen framhävs att domstolen på de villkor som anges i förordningen får låta bli att ålägga den förlorande parten att ersätta den vinnande partens rättegångskostnader till den del som de har orsakats av att den vinnande parten varit fysiskt närvarande vid förhandlingen.

Domstolens beslut om användning av teknik för distanskommunikation eller fysisk närvaro överklagas i samband med huvudsaken.

Bestämmelsen blir tillämplig både när den person som ska höras finns i samma stat som den domstol som behandlar ärendet som när personen har hemvist eller sin vanliga vistelseort i en annan medlemsstat. I det sistnämnda fallet ska den personens deltagande i en muntlig förhandling via videokonferens, telefonkonferens eller annan lämplig teknik för distanskommunikation arrangeras genom användning av de förfaranden som fastställs i rådets förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (nedan *bevisupptagningsförordningen*).

I artikel 9 är strävan att begränsa upptagningen av muntliga vittnesmål. Domstolen får uppta sakkunnigbevisning eller muntliga vittnesmål endast om det inte är möjligt att meddela en dom på grundval av övriga, i praktiken skriftliga, bevis. Om bevisupptagningen innebär att en person ska höras, är utgångspunkten att det förhöret ska genomföras med hjälp av teknik för distanskommunikation. Artikeln ska fortfarande tillämpas både på situationer där den som ska höras för bevisupptagning befinner sig i samma stat som domstolen och på situationer där den som ska höras för bevisupptagning befinner sig i en annan medlemsstat än domstolen. På ett vittne som befinner sig i en annan medlemsstat när han eller hon hörs tillämpas EU:s bevisupptagningsförordning.

Bestämmelsen i artikel 11 om parternas rätt till praktisk hjälp med att fylla i formulärens har preciserats. Enligt artikeln ska parterna förutom praktisk hjälp med att fylla i formulärens er-

RP 24/2017 rd

bjudas allmän information om förordningens tillämpningsområde och om behöriga myndigheter. Hjälpen och informationen ska tillhandahållas kostnadsfritt.

Europeiska konsumentcentrum, som i Finland är en del av Konkurrens- och konsumentverket, tillhandahåller hjälp och allmän information om det europeiska småmålsförfarandets tillämpningsområde. Dessutom kan parterna få rättshjälp av statliga medel på de villkor som föreskrivs i rättshjälpslagen (257/2002).

Till artikel 13 om delgivning av handlingar har fogats bestämmelser om delgivning med elektroniska medel och annan skriftlig kommunikation. Delgivning med elektroniska medel ska vara ett likvärdigt alternativ till delgivning per post. Delgivning med elektroniska medel ska kunna användas, om dessa medel är tekniskt tillgängliga och tillåtna i enlighet med förfarandereglerne i den medlemsstat där domstolen finns och, om den part som ska delges finns i en annan medlemsstat, i enlighet med lagen i den medlemsstaten. Delgivning med elektroniska medel får också användas om mottagaren i förväg har godtagit att delges handlingar på elektronisk väg eller har en rättslig skyldighet i enlighet med lagen i den medlemsstat där den parten har hemvist eller sin vanliga vistelseort att godta detta särskilda delgivningssätt. Delgivningen ska styrkas genom ett mottagningsbevis med angivande av datum för mottagandet.

Vid annan skriftlig kommunikation mellan parterna eller andra personer och domstolar som är involverade i förfarandena ska enligt artikel 13.2 i mån av möjlighet helst användas elektroniska medel, om dessa medel är tekniskt tillgängliga och tillåtna. Kommunikation med elektroniska medel ska styrkas genom mottagningsbevis. Om kommunikation i enlighet med punkt 2 inte är möjlig, eller på grund av särskilda omständigheter i fallet inte är lämplig, får en annan metod som är tillåten enligt lagstiftningen i den medlemsstat där domstolen finns användas.

I situationer enligt artikel 13.1 och 13.2 får kommunikation med elektroniska medel användas om den part som ska delges i förväg uttryckligen har godtagit att delges handlingar på elektronisk väg eller har en rättslig skyldighet i enlighet med förfarandereglerne i den medlemsstat där den parten har hemvist eller sin vanliga vistelseort att godta detta särskilda delgivningssätt. Utöver andra medel som finns tillgängliga i enlighet med medlemsstaternas processuella regler för att på förhand godta användning av elektroniska medel, ska det vara möjligt att ge uttryck för ett sådant godtagande genom användning av formulären A och C.

I enlighet med 11 kap. 3 § 3 mom. i rättegångsbalken kan en rättegångshandling delges genom att den sänds som ett elektroniskt meddelande på det sätt som mottagaren har uppgett. De elektroniska medel för kommunikation som används vid domstolarna är i praktiken e-post och telefax. En part kan också meddela domstolen en elektronisk adress som sin processadress, till vilken handlingar som ska delges under rättegången kan sändas. Bestämmelser om delgivning och kommunikation med elektroniska medel finns också i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Det finns inte någon lagstadgad skyldighet att godta kommunikation med elektroniska medel.

Regleringen i förordningen förutsätter att kommunikationen ska styrkas genom mottagningsbevis. Av 9 och 20 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet följer att mottagaren av delgivning också kan sända tillbaka mottagningsbeviset till domstolen i elektronisk form, till exempel som en bifogad fil till ett e-postmeddelande.

Sekundärt delges handlingar med de delgivningssätt enligt rättegångsbalken som är möjliga enligt artikel 13 eller 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar. Nästan alla delgivningssätt som regleras i 11 kap. i rättegångsbalken uppfyller minimikraven i artiklarna 13 och 14 i för-

ordningen om en europeisk exekutionstitel. Delgivning genom kungörelse enligt 11 kap. 9 § 1 mom. i rättegångsbalken uppfyller dock inte förordningens minimikrav. Inte heller telefondelgivning enligt 11 kap. 3 b § i rättegångsbalken kan användas för delgivning av ett ansökningsformulär i småmålsförfarandet.

Till förordningen har fogats en ny artikel 15 a, där det bestäms om domstolsavgifter och betalningssätt.

De domstolsavgifter som tas ut i en medlemsstat för småmålsförfarandet får inte vara orimligt höga och inte vara högre än de domstolsavgifter som tas ut för nationella förenklade domstolsförfaranden i den medlemsstaten. Enligt 2 § 6 mom. i lagen om domstolsavgifter (1455/2015) tas 86 euro ut i rättegångsavgift vid småmålsförfarandet.

Enligt den nya artikel 15a.2 ska medlemsstaterna se till att parterna kan betala domstolsavgifter med hjälp av betalningsmedel på distans, banköverföring, med kreditkort eller betalkort eller autogirering från kärandens bankkonto. Betalning på distans har inte tidigare varit i användning i samtliga medlemsstater, utan parten eller partens ombud har varit tvungen att infinna sig på plats i domstolen för att betala domstolsavgiften kontant.

Enligt artikel 17 i förordningen ska förordningens bestämmelser om domstolsavgifter och betalningssätt tillämpas på alla överklaganden.

I artikel 18 bestäms om förnyad prövning av en dom i undantagsfall. Tidigare innehöll artikeln minimistandarder för förnyad prövning av en dom. Bestämmelsen har inte varit direkt tillämplig lagstiftning, och vid förnyad prövning av en dom har tillämplig nationell lag tillämpats. I Finland har återvinning och de extraordinära rättsmedlen ansetts uppfylla artikelns minimistandarder för förnyad prövning av en dom.

Artikeln har nu ändrats till direkt tillämplig lagstiftning. Även rubriken för artikeln har justerats i överensstämmelse med ändringen.

Enligt den ändrade artikel 18 ska en svarande i vissa fall ha rätt att ansöka om förnyad prövning av en dom som meddelats i det europeiska småmålsförfarandet vid den behöriga domstolen i den medlemsstat i vilken domen meddelades. Man ska kunna ansöka om förnyad prövning, om domen har meddelats till följd av svarandens passivitet, dvs. för att svaranden inte har framställt svaromål eller inte har infunnit sig till förhandlingen trots kallelse. Rätt att ansöka om förnyad prövning ska dock föreligga endast när svaranden inte har delgetts ansökningsformuläret eller inte har kallats till en muntlig förhandling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål. Även i situationer där svaranden, utan egen förskyllan, var förhindrad att bestrida fordran på grund av force majeure eller extraordinära omständigheter ska svaranden kunna ansöka om förnyad prövning av en dom. Svaranden har dock inte möjlighet att ansöka om förnyad prövning av en dom om svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta.

Tidsfristen för att ansöka om förnyad prövning ska vara 30 dagar. Tidsfristen ska löpa från och med den dag då svaranden fick faktisk kännedom om innehållet i domen och var i stånd att agera, dock senast från och med den dag då en verkställighetsåtgärd vidtas, som medför att svaranden inte kan förfoga över hela eller delar av sin egendom. Tidsfristen får inte förlängas.

Om domstolen godtar motiveringen för förnyad prövning är domen ogiltig och upphävs. För att domstolen ska behandla yrkandet förutsätts att ett nytt ansökningsformulär lämnas in till domstolen. Käranden ska dock inte förlora förmånen av att ha avbrutit preskription eller av att

ha iakttagit en talffrist, om ett sådant preskriptionsavbrott eller iakttagande av en talffrist är tillämpligt enligt nationell rätt.

I Finland finns inte något särskilt förfarande för förnyad prövning av en dom. En bestämmelse om förfarandet för förnyad prövning måste därför tas in i den lag som kompletterar förordningen.

Artikel 20.2 i förordningen har ändrats så att domstolen är skyldig att på begäran av en part utfärda ett intyg avseende en meddelad dom i det europeiska småmålsförfarandet även på något av unionsinstitutionernas övriga officiella språk. Skyldigheten baserar sig på att formulärets språk kan ändras på webben utan att man fyller i formuläret på nytt. Domstolen fyller i formuläret på sitt eget språk och byter därefter på partens begäran formulärunderlag. I förordningen åläggs domstolen inte att översätta text i de fria textfälten i intyget.

I artikel 21.2 b har man strukit kravet på att innehållet i formuläret ska översättas av en person som är behörig att göra översättningar i någon av medlemsstaterna. Bestämmelsen har i ändrad form tagits in i den nya artikel 21 a.

Till förordningen har fogats en ny artikel 23 a, enligt vilken en förlikning som godkänns av eller ingås inför en domstol inom ramen för det europeiska småmålsförfarandet kan verkställas på samma villkor som en dom som meddelas i det europeiska småmålsförfarandet.

2.2 Betalningsföreläggandeförordningen

Till artikel 7.4 i förordningen har fogats ett nytt första stycke. Enligt stycket får sökanden i sin ansökan meddela till vilket förfarande sökanden vill att ärendet ska övergå om svaranden bestrider betalningsföreläggandet. Det finns två alternativa förfaranden. Ärendet kan enligt sökandens val övergå till ett civilrättsligt förfarande enligt nationell lag eller till det europeiska småmålsförfarandet. Det är möjligt att övergå till småmålsförfarandet endast om fordran hör till förordningens tillämpningsområde. Enligt det andra stycket kan sökanden också meddela att han eller hon motsätter sig en övergång. Detta ska ske innan föreläggandet utfärdas.

Även artikel 17 i förordningen har ändrats så att där beaktas möjligheten att fortsätta att behandla indrivningen enligt småmålsförfarandet. Om sökanden inte har angett vilket av förfarandena som denne begär ska tillämpas eller om sökanden har begärt att det europeiska småmålsförfarandet ska tillämpas på en fordran som inte omfattas av småmålsförordningen, ska förfarandet övergå till normalt civilrättsligt förfarande. Om sökanden har meddelat att han eller hon motsätter sig en sådan övergång ska den inte ske. Sökanden ska informeras om huruvida svaranden har gett in ett bestridande och om eventuell övergång till någotdera av de alternativa förfarandena.

Förordningen innehåller bestämmelser om villkoren för övergång men inte om förfarandet vid övergång. Bestämmelser om överföring finns i 4 § i den lag som kompletterar förordningen. Paragrafen ska ändras på nödvändiga punkter så att den börjar motsvara regleringen i ändringsförordningen.

I artikel 25 i förordningen finns bestämmelser om domstolsavgifter. Artikeln har ändrats så att där beaktas en eventuell övergång till småmålsförfarandet.

2.3 Ändringsförordningens tillämplighet

Ändringsförordningen ska tillämpas fullt ut från och med den 14 juli 2017. Förordningen innehåller ingen bestämmelse om någon övergångsperiod.

3 De viktigaste förslagen

Småmålsförordningen och betalningsföreläggandeförordningen är inte uttömmande. Av denna orsak har förordningarna kompletterats med nationell lagstiftning. Till följd av de ändringar som företagits i förordningarna måste även de lagar som kompletterar förordningarna ändras.

Det föreslås att till lagen om europeiskt småmålsförfarande fogas en bestämmelse om förnyad prövning av en dom som meddelats i småmålsförfarandet. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om behörig domstol och om det förfarande som ska iakttas när en ansökan om förnyad prövning behandlas. Ansökan ska prövas av den domstol som har meddelat den lagkraftvunna domen. När ansökan prövas ska förfarandet för extraordinärt ändringsökande tillämpas.

Sådan förnyad prövning som avses i artikel 18 i småmålsförordningen är i praktiken ett nytt extraordinärt rättsmedel. Rätt att ansöka om förnyad prövning föreligger enligt artikel 18.1 inte om svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta. Av bestämmelsen följer således att förnyad prövning är ett sekundärt rättsmedel i förhållande till återvinning och sökande av ändring genom besvär. Om svaranden fortfarande kan ansöka om återvinning av en tredskodom, kan svaranden inte ansöka om förnyad prövning av tredskodomen. Möjligheten att ansöka om förnyad prövning av en dom ska inte begränsa tillämpligheten av de nationella extraordinära rättsmedlen. Svaranden kan således i stället för att ansöka om förnyad prövning ansöka om att domen ska undanröjas eller återbrytas eller att försutten fatalietid ska återställas på det sätt som föreskrivs i 31 kap. i rättegångsbalken.

Rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet innehåller en bestämmelse om rätt att begära förnyad prövning av beslut. I 4 § i lagen om tillämpning av rådets förordning om underhållsskyldighet (1077/2010) finns en bestämmelse om förfarandet när man begär förnyad prövning av ett beslut om underhållsbidrag som fattats i Finland. Underhållsbidragsförordningens artikel om förnyad prövning motsvarar i sak den ändrade bestämmelsen i småmålsförordningen. Bestämmelsen om förnyad prövning i lagen om europeiskt småmålsförfarande följer därför motsvarande bestämmelse i den lag som kompletterar underhållsbidragsförordningen.

I lagen om europeiskt småmålsförfarande föreskrivs hur behandlingen av ett mål fortsätter när det överförs till småmålsförfarandet. Enligt förslaget ska behandlingen i en situation där ett ärende som behandlats i betalningsföreläggandeförfarandet överförs till småmålsförfarandet fortsätta med iakttagande av artiklarna 4 och 5 i förordningen.

Det föreslås att lagen om betalningsföreläggande ändras så att en rättegångsavgift som eventuellt tagits ut för förfarandet ska beaktas när rättegångsavgift tas ut för behandlingen av ärendet i småmålsförfarandet.

För konsekvensens skull föreslås att en bestämmelse om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande ska tas in även i lagen om betalningsföreläggande. Enligt förslaget ska förnyad prövning av ett betalningsföreläggande kunna begäras hos Helsingfors tingsrätt. Helsingfors

tingsrätt är den enda domstolen som i Finland är behörig att utfärda ett europeiskt betalningsföreläggande. Eftersom ändring i ett betalningsföreläggande inte kan sökas med ordinära rättsmedel, ska förnyad prövning av ett betalningsföreläggande endast kunna begäras hos Helsingfors tingsrätt.

Förslaget påverkar inte svarandens rätt att ansöka om undanröjande eller återbrytande av betalningsföreläggandet eller om återställande av försutten fatalietid på det sätt som föreskrivs i 31 kap. i rättegångsbalken.

4 Propositionens konsekvenser

De ändringar som företas i den kompletterande lagstiftningen gör det möjligt att tillämpa förordningarna på det sätt som ändringarna i dem förutsätter. Ändringsförslagets effekter är tekniska, och de har inga självständiga konsekvenser som vore oberoende av förordningarna.

5 Beredningen av propositionen

Förslaget till regeringens proposition har beretts vid justitieministeriet som tjänsteuppdrag. Ett samråd har ordnats om utkastet till proposition.

I det skede då ändringsförordningen bereddes överlämnade statsrådet skrivelserna U 85/2013 rd och UKU 12/2015 rd till riksdagen. Lagutskottet har avgett utlåtandet LaUU 3/2014 rd om förordningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om europeiskt småmålsförfarande

4 a §. Förnyad prövning. I paragrafen föreskrivs om det förfarande som ska iakttas när en ansökan om förnyad prövning av en dom behandlas på det sätt som bestäms i artikel 18 i småmålsförordningen.

Enligt paragrafen ska förnyad prövning av en dom behandlas av den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen i småmålsförfarandet. Helsingfors tingsrätt är den enda domstolen som i första instans är behörig att behandla småmål. Ändring i Helsingfors tingsrätts avgörande i ett småmål söks på sedvanligt sätt. Ansökan om förnyad prövning kan framställas i samtliga instanser hos den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen i småmålet.

Såsom konstateras ovan kan en ansökan om förnyad prövning gälla endast en lagakraftvunnen dom. Enligt artikel 18.1 i förordningen kan svaranden inte ansöka om förnyad prövning av en dom om svaranden haft möjlighet att överklaga men underlåtit detta. Om svaranden hade kunnat ansöka om ändring i tingsrättens avgörande antingen genom besvär eller, om det är fråga om en tredskodom, genom återvinning och inte har utnyttjat denna möjlighet, föreligger inte rätt att få domen prövad på nytt. På motsvarande sätt, om man fortfarande kan söka ändring i domen med ordinära rättsmedel, kan man inte ansöka om förnyad prövning. Förnyad prövning är således ett sekundärt rättsmedel som kommer i fråga först när man inte längre kan söka ändring i domen med ordinära rättsmedel.

Förnyad prövning är i sak ett extraordinärt rättsmedel. Ett beslut kan undanröjas på grund av ett delgivningsfel med stöd av 31 kap. 1 § i rättegångsbalken och försutten fatalietid kan återställas på grund av laga förfall med stöd av 31 kap. 17 §. Av denna orsak vore det ändamålsenligt att behandla en ansökan om förnyad prövning med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs om klagan på grund av domvilla. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska en ansökan om förnyad prövning enligt småmålsförordningen behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av 31 kap. 3—5 och 14 a § i rättegångsbalken. I enlighet med 31 kap. 14 a § 3 mom. i rättegångsbalken iakttas vid behandlingen vad som i 8 kap. i rättegångsbalken bestäms om behandling av ansökningsärenden.

Enligt artikel 18.3 i förordningen ska domen ha fortsatt rättskraft, om domstolen avslår ansökan om förnyad prövning för att den är omotiverad. Om domstolen beslutar att en förnyad prövning är motiverad, ska den dom som meddelats tidigare upphävas. Härav följer att delvis undanröjande av en dom eller bringande till förnyad handläggning enligt 31 kap. 6 § i rättegångsbalken inte kommer i fråga. Av samma orsak är rättelse av ett beslut enligt 31 kap. 14 a § 2 mom. i rättegångsbalken inte tillämpligt. Av bestämmelsen i punkt 3 följer också att när domstolen beslutar att en förnyad prövning är motiverad, förutsätts att ett nytt ansökningsformulär inlämnas till domstolen för att domstolen ska ta upp fordran till förnyad prövning.

Ett avgörande som meddelats med anledning av ansökan om förnyad prövning kan överklagas på samma sätt som domstolens andra rättskipningsavgöranden. Om ansökan prövas och avgörs av tingsrätten söks ändring hos hovrätten genom besvär på det sätt som föreskrivs i 25 och 25 a kap. i rättegångsbalken. Ändring i hovrättens beslut söks hos högsta domstolen genom besvär på det sätt som föreskrivs i 30 kap. i rättegångsbalken.

På det sätt som konstateras i avsnitt 3 om de viktigaste förslagen ska svaranden fortfarande ha tillgång även till de extraordinära rättsmedel som föreskrivs i 31 kap. i rättegångsbalken.

1.2 Lagen om europeiskt betalningsföreläggande

4 §. *Behandlingen av ett mål fortsätter enligt ett annat förfarande.* Paragrafen innehåller bestämmelser om hur behandlingen av en ansökan om gällande ett betalningsföreläggande fortsätter i rättegångsbalkens tvistemålsförfarande när svaranden har bestridit betalningsföreläggningsdet. Nu föreslås att till *1 mom.* fogas bestämmelser om hur behandlingen av ett mål ska fortsätta när den fortsätter enligt småmålsförfarandet. Även rubriken för paragrafen ändras för att uttrycka att det i paragrafen inte längre föreskrivs enbart om behandlingen av mål som tvistemål.

När behandlingen av ett mål fortsätter enligt rättegångsbalkens förfarande, anses en ansökan som gjorts i förfarandet för betalningsföreläggande som en stämningsansökan enligt 5 kap. 1 § i rättegångsbalken. Enligt förslaget ska behandlingen i en situation där behandlingen av ett mål som behandlats i förfarandet för betalningsföreläggande fortsätter i småmålsförfarandet fortsätta med iakttagande av artiklarna 4 och 5 i förordningen.

Det är inte nödvändigtvis ändamålsenligt att behandlingen av ett ärende vid en övergång helt och hållet börjar på nytt så att sökanden måste lämna in ett ansökningsformulär enligt småmålsförordningen till tingsrätten. Om man gör så är det i praktiken inte fråga om att behandlingen fortsätter där man stannade i det föregående förfarandet, utan om att förfarandet börjar från början. För fortsatt behandling talar också det att i en ansökan enligt artikel 7 i betalningsföreläggandeförordningen ska man i praktiken meddela samma uppgifter som i ansökningsformuläret enligt artikel 4.1 i småmålsförordningen.

När svaranden bestrider betalningsföreläggningsdet behöver han eller hon enligt artikel 16.3 i förordningen inte ange skälen till detta. I formuläret för bestridande (formulär F) finns ingen punkt där skälen kan anges. Om ansökan om betalningsföreläggande jämföras med ett korrekt ifyllt ansökningsformulär i småmålsförfarandet, fortsätter förfarandet på det sätt som avses i artikel 5.2 i småmålsförordningen. Domstolen ska då fylla i del I av standardformuläret C enligt bilaga III till förordningen och handlingarna ska delges på det sätt som bestäms i artikel 5.2 2.

Det är dock möjligt att ansökan om betalningsföreläggande inte innehåller alla uppgifter som behövs för behandlingen av ett småmål. Då kan behandlingen av målet fortsätta på det sätt som anges i artikel 4.4 i småmålsförordningen så att domstolen ger kändanden tillfälle att komplettera eller rätta ansökningsformuläret eller att lämna kompletterande uppgifter eller handlingar eller att återkalla ansökan inom en tidsfrist som fastställs av domstolen. Domstolen ska härvid använda standardformulär B, som återges i bilaga II till småmålsförordningen.

Det torde inte finns något som hindrar att domstolen vid behov begär kändanden att komplettera sin ansökan genom till domstolen lämna in ett korrekt ifyllt ansökningsformulär A enligt bilaga I till förordningen. I sista hand är det tingsrätten som prövar vilka åtgärder som behöver vidtas för att behandlingen av målet ska fortsätta i småmålsförfarandet.

4 a §. *Förnyad prövning.* I paragrafen föreskrivs om det förfarande som ska iakttagas när man behandlar en ansökan om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande.

Förslaget till paragraf motsvarar i fråga om förfarandet 4 a § i lagförslag 1. Till den del som paragraferna har samma innehåll hänvisas här till motiveringen för 4 a § i lagförslag 1.

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan svaranden ansöka om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande hos Helsingfors tingsrätt. Helsingfors tingsrätt nämns uttryckligen i bestämmelsen därför att ingen annan domstol i Finland är behörig att utfärda betalningsföreläggande. Till skillnad från ett avgörande i ett småmål får ändring inte sökas i ett betalningsföreläggande med ordinära rättsmedel.

Eftersom Helsingfors tingsrätt är den enda domstolen som är behörig att utfärda europeiskt betalningsföreläggande är den också den enda domstolen hos vilken man kan ansöka om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande.

Förslaget påverkar inte svarandens rätt att ansöka om att ett betalningsföreläggande ska undanröjas eller återbrytas eller att försutten fatalietid ska återställas på det sätt som föreskrivs i 31 kap. i rättegångsbalken.

6 §. Rättegångsavgift. I artikel 25.1 sägs att om domstolsavgifterna för småmålsförfarandet eller ett ordinarie civilrättsligt förfarande i en medlemsstat är lika stora eller högre än avgifterna för förfarandet för betalningsföreläggande får domstolsavgifterna för det civilrättsliga förfarande som inletts i enlighet med 17.1 för att bestrida betalningsförelägandet sammanlagt inte överstiga avgifterna för ett civilrättsligt förfarande som inte har föregåtts av ett förfarande för europeiskt betalningsföreläggande i den medlemsstaten. Artikeln har ändrats så att där beaktas även senare behandling av målet enligt småmålsförfarandet. Motsvarande ändring bör göras i 6 § om rättegångsavgifter i den lag som kompletterar förordningen.

Till paragrafen fogas en hänvisning till fordran som behandlats i småmålsförfarandet. Om rättegångsavgift har tagits ut för förfarandet för europeiskt betalningsföreläggande och samma fordran senare behandlas av domstolen som ett småmål, avdras från rättegångsavgiften på tjänstens vägnar den rättegångsavgift som tagit ut för förfarandet för betalningsföreläggande. Enligt 2 § 6 mom. i lagen om domstolsavgifter tas 86 euro ut i rättegångsavgift vid förfarandet för betalningsföreläggande och småmålsförfarandet. Härav följer att i ett mål som avgjorts i det europeiska småmålsförfarandet borde tingsrätten inte ta ut en separat rättegångsavgift, om samma fordran redan har behandlats i förfarandet för europeiskt betalningsföreläggande och rättegångsavgift redan har tagits ut för den behandlingen.

Det har inte någon betydelse om behandlingen av målet har överförts eller om ett yrkande som tidigare framställt i förfarandet för betalningsföreläggande senare har behandlats av domstolen i småmålsförfarandet.

1.3 Lagen om domstolsavgifter

2 §. Rättegångsavgiftens storlek. Det föreslås att 6 mom. preciseras. Enligt förslaget ska 86 euro tas ut i rättegångsavgift för behandlingen av tvistemål i tingsrätten, om målet behandlas i förfarandet för betalningsföreläggande eller småmålsförfarandet. På så sätt klarläggs att i momentet föreskrivs inte om avgifter som tas ut för behandling av målet i besvärinstans. För behandling av målet i besvärinstans tas rättegångsavgift ut i enlighet med lagen om domstolsavgifter på samma sätt som i fråga om tvistemål som anhängiggjorts i det nationella förfarandet.

2 Ikraftträdande

Ändringsförordningen ska tillämpas fullt ut från och med den 14 juli 2017. De lagar som kompletterar ändringsförordningen föreslås träda i kraft den 14 juli 2017. Lagarna skulle då träda i kraft samtidigt som ändringsförordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om europeiskt småmålsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om europeiskt småmålsförfarande (753/2008) en ny 4 a § som följer:

4 a §

Förnyad prövning

En sådan ansökan om förnyad prövning som avses i artikel 18 i förordningen prövas med iakttagande i tillämpliga delar av 31 kap. 3—5 och 14 a § i rättegångsbalken i den domstol som har meddelat den lagakraftvunna domen.

Denna lag träder i kraft den 14 juli 2017.

2.

Lag

om ändring av lagen om europeiskt betalningsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om europeiskt betalningsföreläggande (754/2008) rubriken för 4 § samt 4 § 1 mom. och 6 §, samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

4 §

Behandlingen av ett mål fortsätter enligt ett annat förfarande

Om svaranden lämnar in ett bestridande av en ansökan i förfarandet för det europeiska betalningsföreläggandet inom den tid som anges i artikel 16.2 i förordningen, och behandlingen av målet fortsätter i förfarandet för tvistemål, ska tingsrätten underrätta käranden om att ansökan betraktas som en stämningsansökan enligt 5 kap. 1 § i rättegångsbalken. Tingsrätten ska vid behov be käranden att komplettera stämningsansökan i enlighet med 5 kap. 5 § i rättegångsbalken. Om behandlingen av målet fortsätter i förfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande, ska artiklarna 4 och 5 i den förordningen iakttas.

4 a §

Förnyad prövning

En sådan ansökan om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande som avses i artikel 20 i förordningen prövas vid Helsingfors tingsrätt med iakttagande i tillämpliga delar av 31 kap. 3—5 och 14 a § i rättegångsbalken.

6 §

Rättegångsavgift

Om rättegångsavgift har tagits ut för ett förfarande för europeiskt betalningsföreläggande och samma fordran senare har förts till domstol för behandling som tvistemål eller i det europeiska småmålsförfarandet, ska den rättegångsavgift som har tagits ut för förfarandet för betalningsföreläggande dras av från rättegångsavgiften.

Denna lag träder i kraft den 14 juli 2017.

3.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om domstolsavgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolsavgifter (1455/2015) 2 § 6 mom. som följer:

2 §

Rättegångsavgiftens storlek

För behandling i tingsrätten av tvistemål i förfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande tas det ut 86 euro i rättegångsavgift.

Denna lag träder i kraft den 14 juli 2017.

Helsingfors den 23 mars 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

2.

Lag

om ändring av lagen om europeiskt betalningsföreläggande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om europeiskt betalningsföreläggande (754/2008) rubriken för 4 § samt 4 § 1 mom. och 6 §, samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Överföring av mål för att behandlas som tvistemål

Om svaranden lämnar in ett bestridande av en ansökan i förfarandet för det europeiska betalningsföreläggandet inom den tid som anges i artikel 16.2 i förordningen, ska tingsrätten underrätta kändanden om att ansökan betraktas som en stämningsansökan enligt 5 kap. 1 § i rättegångsbalken. Tingsrätten ska vid behov be kändanden att komplettera stämningsansökan i enlighet med 5 kap. 5 § i rättegångsbalken.

Föreslagen lydelse

4 §

Behandlingen av ett mål fortsätter enligt ett annat förfarande

Om svaranden lämnar in ett bestridande av en ansökan i förfarandet för det europeiska betalningsföreläggandet inom den tid som anges i artikel 16.2 i förordningen, *och behandlingen av målet fortsätter i förfarandet för tvistemål*, ska tingsrätten underrätta kändanden om att ansökan betraktas som en stämningsansökan enligt 5 kap. 1 § i rättegångsbalken. Tingsrätten ska vid behov be kändanden att komplettera stämningsansökan i enlighet med 5 kap. 5 § i rättegångsbalken. *Om behandlingen av målet fortsätter i förfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande, ska artiklarna 4 och 5 i den förordningen iakttas.*

(ny)

4 a §

Förnyad prövning

En sådan ansökan om förnyad prövning av ett betalningsföreläggande som avses i artikel 20 i förordningen prövas vid Helsingfors tingsrätt med iakttagande i tillämpliga delar av 31 kap. 3—5 och 14 a § i rättegångsbalken.

6 §

Rättegångsavgift

Om rättegångsavgift har tagits ut för ett förfarande för europeiskt betalningsföreläggande och samma fordran senare har förts till domstol för behandling som tvistemål, ska den rättegångsavgift som har tagits ut för förfarandet för betalningsföreläggande dras av från rättegångsavgiften för tvistemålet.

Om rättegångsavgift har tagits ut för ett förfarande för europeiskt betalningsföreläggande och samma fordran senare har förts till domstol för behandling som tvistemål *eller i det europeiska småmålsförfarandet*, ska den rättegångsavgift som har tagits ut för förfarandet för betalningsföreläggande dras av från rättegångsavgiften.

Denna lag träder i kraft den 14 juli 2017.

3.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om domstolsavgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolsavgifter (1455/2015) 2 § 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Rättegångsavgiftens storlek

Vid det förfarande för behandling av tvistemål som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande tas 86 euro ut i rättegångsavgift.

För behandling i tingsrätten av tvistemål i förfarandet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande tas det ut 86 euro i rättegångsavgift.

Denna lag träder i kraft den 14 juli 2017.
